

JAKOB WEGELIUS



HUDSON
QUEENIN
RUUSU

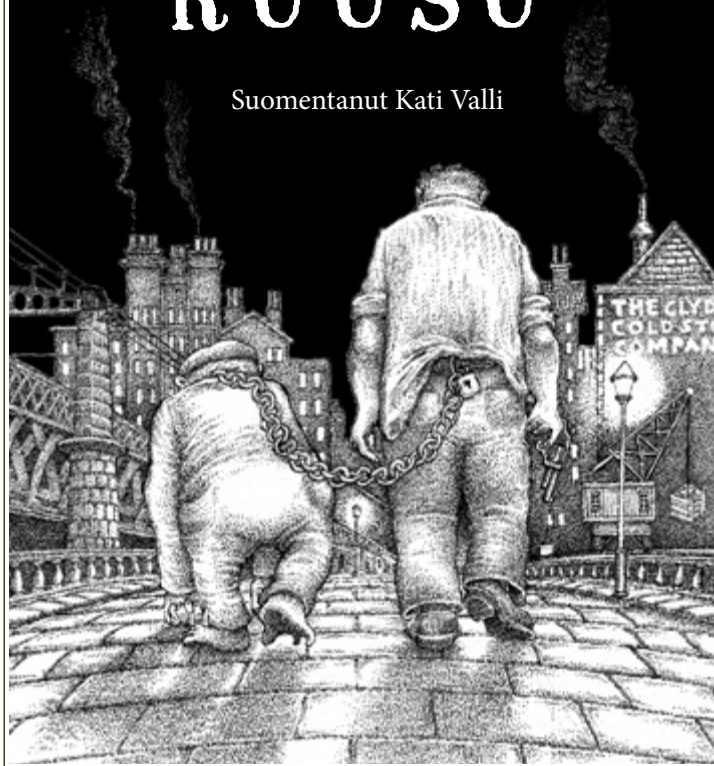


Sarjassa aiemmin ilmestynyt

Merten gorilla

Jakob Wegelius
HUDSON QUEENIN
RUUSU

Suomentanut Kati Valli



WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI



Käännöksen on rahoittanut
Pohjoismaiden
ministerineuvosto

**Ruotsinkielinen alkuteos
DEN FALSKA ROSEN**

**Text and Illustrations @ Jakob Wegelius, 2020
First published by Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm, Sweden
Published in the Finnish language by arrangement with Bonnier Rights,
Stockholm, Sweden**

Suomenkielinen laitos @ Kati Valli ja WSOY 2021

**Werner Söderström Osakeyhtiö
ISBN 978-951-0-46903-3**

Painettu EU:ssa



FSC
www.fsc.org

MIX
**Paper from
responsible sources**
FSC® C021394

SISÄLLYS



HENKILÖT 9

VAROITUS 31



ENSIMMÄINEN OSA TIVOLI BROCKDORFF

1. Päivällisvieras	41
2. Sahanpurua ja tärpättiä	49
3. Huvitusten valtakunta	57
4. Odottamattomia kohtaamisia	64
5. Ennustajan tunnustus	70
6. Karanteeni	79
7. Höyhen	84
8. Sopimusrikkomus	91
9. Sokea silmä	98
10. Parsaa ja langusteja	103
11. Tajon kuningatar	109
12. <i>Hudson Queenin</i> salaisuus	116
13. <i>Pinctada margaritifera</i>	122



TOINEN OSA SHETLAND JACK

14. Rombach & Rombach	133
15. Nukketyttö	140
16. Li Jing	148
17. Torstaisaari	153
18. S/S <i>Rosen</i> mysteeri	161
19. Yksityisetsivä	170
20. Lordi Kilvaird	177
21. Talo Oswald Streetillä	183
22. Värisuora	191
23. So long, Sailor	198



KOLMAS OSA SALAKULJETTAJIEN KUNINGATAR

24. Kellarityrmä	209
25. Varastettua tavaraa	216
26. Lucky Lucy's Social Club	223
27. Kuume	232
28. Sähke	241
29. Shanley's Bar	245
30. Simmons	253
31. Muratti	259
32. Asetyleeni	266
33. Bernie the Butcher	272
34. Taistelu elämästä ja kuolemasta	278
35. Varoitus	287
36. Tarantello	294
37. Terveisiä Glasgow'sta	302
38. Kuumaa totia	308

39. Hattu	314
40. Vaellus yössä	319



NELJÄS OSA ILTAHÄMÄRÄN LAITURI

41. Myrskyjä ja sodankäyntiä	327
42. Ratsia	331
43. Uhkarohkea suunnitelma	337
44. Kiristys	344
45. Tilaisuus	351
46. The Black Cart	358
47. Kutsumaton vieras	364
48. Kaikkein kammottavin laivamatka	370
49. Uutinen ja jälleennäkeminen	378
50. Kingston Kings	385
51. Pian olet minun	391
52. Ei ulospääsyä	396
53. Polttopullot	402
54. Perääntyminen	408
55. Kavaltaja	413
56. Kaikki muuttuu	419
57. Leikin loppu	429
58. Iltahämärän laituri	434
59. Palava talo	438
60. Koko matka Gouroekiin	444



VIIDES OSA VALERUUSU

61. Kaukoputki	449
62. Nousuvesi	458
63. Hyväsydäminen ja rohkea ystävä	464
64. Satumainen onni.	470
65. Totuus haikaloista.	475
66. Kylmää terästä ja tulisia mausteita.	480
67. Highland Orphanage	489
68. Kohtalon tuulet	494
69. Odottamaton jälleennäkeminen	501
70. Itään päin.	509
71. Goodbye, fare-ye-well	515
72. Vanha keinutuoli	521
73. Surullinen tarina.	528
74. Elämä jatkuu.	535
75. Château Lafourcade	541



KOTISATAMA 545

VAROITUS

Hyvä Madame

Pyysitte minua kirjoittamaan kaiken, mitä tiedän miehestä, jota kutsuttiin Shetland Jackiksi. Se onnistuu kyllä. Kerron Teille hänen rankasta elämästään. Ja kerron myös kammottavan totuuden hänen väkivaltaisesta kuolemastaan.

Shetland Jackin tarina ei kuitenkaan päättynyt hänen kuolemaansa. Ja nyt hänen tarinastaan on tullut osa minun tarinaani. Minun on pakko kirjoittaa myös siitä, vaikka se tuntuukin vaikealta. Mieluiten vain unohtaisin suuren osan kaikesta, mitä minulle viimeksi kuluneen vuoden aikana on tapahtunut.

Siihen, että saan kaiken kerrotuksi, menee varmasti useampi viikko. Kenties kokonainen kuukausi. Te voitte kuitenkin hyvin lukea juttua sitä mukaa, kun saan sitä paperille. Jätän joka ilta viimeksi kirjoittamani sivut pienelle mahonkipöydälle salin flyygelin viereen.



Kirjoituskone, jonka sain lainaan Teiltä, on oikein hyvä. En ole koskaan aiemmin kirjoittanut *Imperial*-koneella. Minulla on itselläni vanha *Underwood No. 5*, mutta se on Lissabonissa. Se odottaa minua merimiesarkussani *Hudson Queenilla*.

Hudson Queen on siis minun ja Pomon pieni laiva. Ostimme sen kauan sitten New Yorkista, ja siitä asti se on ollut kotimme. Se on myös tuonut meille elantomme. Olemme ylittäneet sillä suurimman osan maailman suurista meristä, enkä edes osaa laskea, miten monessa satamassa olemme ahdanneet tai purkaneet lastia.

Viisi vuotta sitten saavuimme Lissaboniin. Siellä saimme toimeksiannon, jonka mukaan meidän piti noutaa kaakelilaattalasti pienestä satamasta nimeltä Agiere. Se sijaitsee Zêzerejoen varrella, pari peninkulmaa sisämaan suunnassa. Tehtävä vaikutti yksinkertaiselta, mutta sen seuraukset olivat meille kohtalokkaat. Agieressa *Hudson Queenin* kaappasi roistokopla, ja sen jälkeen alus upposi joen pohjaan.

Minä ja Pomo selvisimme koettelemuksesta hengissä. Mutta kun olimme palanneet Lissaboniin, poliisi pidätti Pomon. Häntä syytettiin Alphonse Morro -nimisen miehen murhasta. Pomo tuomittiin vankilaan 25 vuodeksi.

Äkkiä olin vain isännätön eläin suuressa, vieraassa kaupungissa. Kadut kuhisivat huutavia ihmisiä, jotka etsivät minua. He kutsuivat minua *Murhaajan apinaksi* ja tahtoivat tehdä minulle pahaa.

Olin menettänyt Pomon. Ja *Hudson Queen* oli sekin poissa. Minulla ei ollut paikkaa minne mennä eikä minkäänlaista toivoa tulevasta. Mutta juuri kun luulin, että kaikki oli ohi,

tapasin Ana Molinan. Ilman häntä en olisi enää elossa. Vaikka kaikki muut sanoivat minun olevan murhaajan hullu apina, hän tarjosi minulle turvallisen piilopaikan.

Anan kodista tuli myös minun kotini. Ja hänen ystävästään, soitinrakentaja signor Fidardosta, tuli myös minun ystäväni. Signor Fidardo otti minut töihin verstaalleen ja perehdytti minut ammattinsa saloihin. Häntä voin kiittää siitä, että olen nykyään taitava harmonikankorjaaja ja voin myös tarvittaessa vaikka vaihtaa kaulan kitaraan.

Anan ja signor Fidardon avulla onnistuin vähitellen selvittämään totuuden *Hudson Queenin* haaksirikon ja Alphonse Morron murhan takana. Siihen meni neljä pitkää vuotta. Loppujen lopuksi Pomo kuitenkin vapautettiin. Kun hän viimein käveli ulos vankilan portista, se oli elämäni onnellisin päivä.



Vähän sen jälkeen minä ja Pomo palasimme Agiereen. Onnistuimme nostamaan *Hudson Queenin* ja hinauttamaan sen Lissaboniin. Aluksemme oli maannut neljä vuotta joen pohjassa, joten se oli melkoinen hylky. Saadaksemme kasaan rahat sen kunnostusta varten otimme vastaan kaikki hanttihommat, jotka vain Lissabonin satamasta löysimme. Palkat olivat kuitenkin surkeita, ja melkein kaikki tienestimme

menivät ruokaan ja muihin välttämättömiin hankintoihin.

Tähän mennessä olemme ehtineet rakentaa kajuutan sisäosat uusiksi. Olemme myös aloittaneet ohjaushytin entisöinnin. Tehtävää on kuitenkin vielä hirmuisesti. Pahin juttu on se, että aluksen iso höyrykattila tuhoutui räjähdyksissä *Hudson Queenin* upotessa. En tiedä, miten ikinä voimme saada kokoon tarpeeksi rahaa uuden ostamiseen. Siksi pohdin aina toisinaan, mahtaako *Hudson Queen* enää koskaan päästä kyntämään maailman meriä.

Kerron kaiken tämän siksi, että *Hudson Queenin* tarina on osittain sama kuin Shetland Jackin tarina. Ymmärrätte myöhemmin, mitä tarkoitan.



Juuri nyt Lissabon ja *Hudson Queen* tuntuvat kovin kaukaisilta. Tornihuoneen ikkunasta näen, miten aurinko nousee idän metsäisten kukkuloiden takaa. Sen lämmin valo värjää koko laakson hehkuvan oranssiksi. Ja alempana aamu-usva leijailee joen rannan puiden lomassa. Juuri äsken näin, miten Pomo nousi pyörän selkään ja lähti polkemaan kohti isoa tietä. Hän on varmaan menossa Lodèveen hakemaan uutta terää höyrysahaanne. Siinä tapauksessa minäkin pääsen ehkä testaamaan sahaa, kunhan Pomo palaa. Se olisi hauskaa.

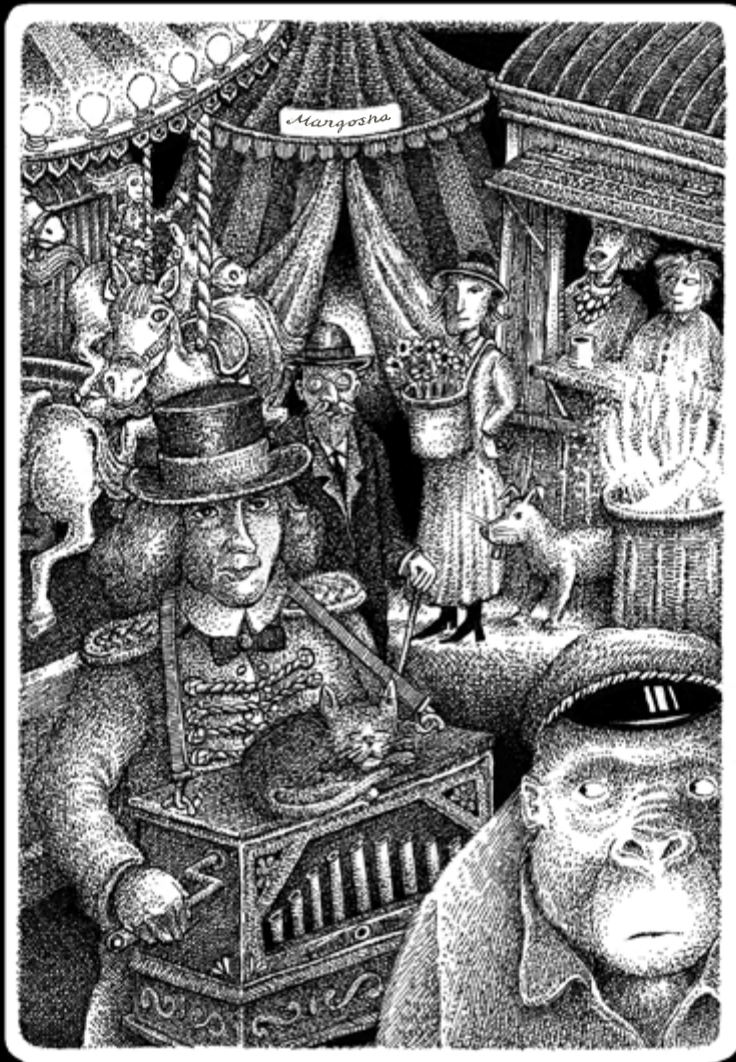
Pomo kertoikin Teille jo, miten me kaksi tutustuimme.

Huomasin kyllä, ettette Te ensin uskonut häntä. Mutta ei se mitään. Ette suinkaan ole ainoa, joka epäilee sitä, että gorilla voisi oppia ammattitaitoiseksi konemieheksi.

Minä olen kuitenkin elänyt melkein koko elämäni ihmisten keskuudessa ja ihmisten ehdoilla. En siis enää ole pelkästään eläin. Mutta en minä ihminenkään ole. Mikä minä sitten olen? En oikein tiedä. Täysin varmaa on vain se, että olen ystäväni ystävä. Ja se riittää hyvin.

Vaikka Te ja minä olemmekin tavanneet vasta hiljattain, Madame, lasken Teidät nyt ystäviini. Siksi minun on varoitettava Teitä. Tarina, jonka pyysitte minua kertomaan, on epämiellyttävä. Ja surullinen. Varautukaa siihen, että joudutte lukemaan asioita, joista sitten ajattelette, ettette olisi koskaan halunnut niistä tietääkään.

ENSIMMÄINEN ♦ OSA



TIVOLI BROCKDORFF



Päivällisvieras

Ensimmäiseksi kerron Harvey Jenkinsistä. Hänestähän kaikki alkoi. Ja häneen kaikki päättyi.

Tapasimme Jenkinsin ensi kerran Lissabonissa. Se tapahtui eräänä iltana viime vuoden huhtikuussa. Muistan, että minä ja Pomo olimme koko sen päivän kantaneet jäälaatikoita kalasatamassa. Olimme osana palkkaa saaneet mukaamme puoli kiloa sardellia, josta laittaa illallista. Pomo asettui kannelle kuorimaan perunoita, minä taas huolehdin tulen tekemisestä kapyysin puuhellaan. Vaikka taloutemme olikin tiukoilla, polttoaineesta meidän ei sentään tarvinnut pihistellä. Polttopuulaatikko hellan vieressä oli aina täynnä jätetuuta. Sinä iltana sytytin muutaman laudan, jotka olivat kuuluneet kajuutan entiseen sisustukseen.

Perunoiden kiehuessa otimme palan saippuaa sekä kumpikin oman pyyhkeen ja menimme maihin. Maksoimme yleisen kylpylaitoksen käytöstä vain pari kertaa kuukaudessa ja

peseydyimme muuten Tajojoessa. Vähän matkan päässä ylävirran suunnassa vesi on kohtuullisen puhdasta, ja rannassa on sekä laituri että pukukoppi.

Pulikoinnin jälkeen kävelimme hiljalleen takaisin satamalaitureita pitkin. Aurinko oli jo matalalla ja sai joen kimeltämään punertavan kultaisena. Pomo vihelteli itsekseen. Hän oli hyvällä tuulella. Hän oli ollut hyvällä tuulella joka päivä jo melkein kaksi viikkoa, aina siitä asti, kun oli kuullut saaneensa töitä toisena konemestarina matkustajahöyrylaivalla nimeltä *Funchal*. Hän liittyisi miehistöön vajaan viikon päästä ja olisi sitten poissa kuukauden päivät.

Olimme ehtineet noin viidenkymmenen metrin päähän laituripaikastamme, kun näin, että *Hudson Queenilla* oli joku.

”Kuka tuo voi olla?” Pomo kysyi ja varjosti kädellään silmiään nähdäkseen paremmin. ”Toivottavasti vain ei kukaan, joka haluaa meiltä rahaa. Olemmeko tässä kuussa maksaneet satamavahdille makeasta vedestä?”

Minä nyökkäsin. Ei meillä minun tietääkseni ollut laskuja rästissä.

Kun pääsimme lähemmäksi, ymmärsimme, ettei meitä odottava mies ollut satamavirkailija. Hänellä oli yllään pitkä, nukkavieru takki sekä kapealierinen hattu, joka näytti pari numeroa liian pieneltä. Hänen olkapäällään istui jonkinlainen lintu, isokokoinen ja harmahtava.

Mies tutki *Hudson Queenin* laivakelloa, joka roikkuu maston etupuolella. Hän käännähti ympäri kuullessaan meidän nousevan alukseen. Hän irrotti kiirehtimättä otteensa vanhasta, kuluneesta pronssikellosta ja asteli meidän luoksemme.

”Jaaha”, Pomo sanoi. ”Kukas te olette?”

Mies oli arviolta kuusissakymmenissä. Hän hymyili ja ojensi kätensä, jota peittivät haalistuneet merimiestatuoinnit. Hänen kapeilla, ahavan puremilla kasvoillaan näkyi tuhat ja yksi ryppyä. Nyt näin, että hänen olkapäällään kököttävä lintu oli kukko. Ja sen täytyi olla ikivanha. Sen höyhenpuku oli niin harva, että kalpea nahka kuului läpi sieltä täältä. Sen silmät tuijottivat eteenpäin vetisen harmaina ja sokeina.

”Nimi on Jenkins”, mies sanoi möreällä äänellä ja selvästi skottilaisittain murtaen. ”Harvey Jenkins. Anteeksi, että nousin alukseen ilman lupaa. Sinäkö olet kippari itse?”

”Minä”, Pomo vastasi.

”Satuin vain kulkemaan laituria pitkin tästä ohi”, Jenkins sanoi, ”ja näkemään paattisi. Tämähän on Clyde Puffer! Näitä on Skotlannin länsirannikolla vaikka millä mitalla. Olin itse asiassa töissäkin tällaisella, konemiehen hommissa. Kuljetimme postia ja kaikenlaista muuta tavaraa mantereen ja Hebridien saarten välillä. Mutta nyt siitä on toki jo iät ja ajat.”

Pomon ilme kirkastui. On nimittäin melko harvinaista, että tapaamme jonkun, joka tietää, mitä alustyyppiä *Hudson Queen* oikein on.

”Ei tuonne kannen alle pääsisi katsomaan?” Jenkins kysyi. ”Tulee näet muistoja mieleen... tiedät varmaan...”

”Siellä nyt ei ole paljon nähtävää”, Pomo sanoi ja huokaisi. ”Laiva kun makasi tuossa neljä vuotta joenpohjassa.”

”Vilkaisisin sinne silti mielelläni”, Jenkins totesi. ”Tuntuu vain niin hauskalta päästä taas Pufferille.”

Ja niin Pomo sitten kierrätti miestä nimeltä Harvey Jenkins *Hudson Queenilla*. Jenkins tahtoi nähdä aluksen jokaisen nurkan ja sopukan, joten siinä kesti jonkin aikaa. Sillä välin minä paistoin sardellit. Pomo kysyi, halusiko Jenkins syödä kanssamme, ja halusihan hän.

Istuimme kapyysin pöydän ääressä pari tuntia. Jenkinsiä kiinnosti kovasti kuulla, kuinka Clyde Puffer -mallin rah-tihöyry oli päätynyt Lissaboniin. Niinpä Pomo kertoi, miten olimme löytäneet *Hudson Queenin* New Yorkista kymmeni-sen vuotta aikaisemmin, ja muisteli kaikkia matkoja, jotka olimme laivallamme sen jälkeen tehneet.

Sitten Harvey Jenkins kertoi oman elämäntarinansa.

”Vietin merillä juukelin monta vuotta”, hän sanoi. ”Mutta sitten kerran sain ykskaks tarpeekseni. Nousin lopullisesti maihin ja ostin pienen maatilan Oklahomasta. Keskeltä Ame-

rikkaa, niin pitkän matkan päästä merestä kuin vain ikinä pystyin. Minulla oli kanoja ja possuja ja pari lehmää. Ja viisi tynnyrinalaa viljelysmaata. Eräänä päivänä valjastin hevosen vaunujen eteen ja ajoin South Bendiin siemenkaupoille. Kun pari päivää myöhemmin tulin takaisin, tila oli poissa. Samoin possut ja lehmät. Ja aitta, jonka olin itse rakentanut. Kaikki oli kadonnut. Tornado oli pyyhkäissyt paikan yli. Sellaista sattuu, siellä Oklahomassa nimittäin. Raunioiden seasta löysin kukon, hädin tuskin hengissä. Muuta ei tornado minulle ollut jättänyt. Otin kukon mukaani, kun jatkoin matkaa, ja siitä lähtien me kaksi olemme kierrelleet maailmaa vähän siellä sun täällä.”

Kukko avasi nokkansa, ja Jenkins antoi sille palan perunaa.

”Nykyään olemme hommissa kiertävässä tivolissa”, Jenkins jatkoi. ”Se ei ole lainkaan hassumpaa. Ainakin siinä näkee monenlaisia paikkoja. Tänne Lissaboniin tulimme viikko sitten. Telttamme ja vaunumme seisovat tyhjällä tontilla Cais do Sodréin laitureiden vieressä. Minä hoitelen karusellin höyrykonetta ja Kukko... niin, en ole koskaan saanut annetuksi sille mitään muutakaan nimeä... se säilyttelee lapsia valkoisilla silmillään.”

Kukko kumartui eteenpäin, kallisti päätänsä ja räväytti toisen sokeista silmistä ammolleen. Palkinnoksi se sai toisen perunanpalan.

”Tehän voisitte tulla pistäytymään tässä jonakin iltana”, Jenkins jatkoi. ”Sisäänpääsy ei maksa mitään. Ja saatte ajaa karusellissa ihan niin paljon kuin sielu sietää!”

”Kiitos vain kutsusta”, Pomo sanoi, ”mutta aloitan hommat Brasiliaan matkaavalla linjahöyryllä muutaman päivän kuluksua. Ja tässä on vielä paljon hommaa ennen sitä. Pääsemme siis ajamaan karusellissa vasta kun tivolinne seuraavan kerran tulee Lissaboniin.”

Jenkinsin katse siirtyi Pomosta minuun ja sitten takaisin Pomoon.

”Jassoo...” hän sanoi hitaasti. ”Sally Jonesko jää yksin *Hudson Queenille*... siis siksi aikaa, kun sinä olet merillä?”

Pomo nyökkäsi.

”Sally Jones selviää mainiosti itsekseen. Ja sitä paitsi hänellä on kyllä kaupungissa ystäviä.”

Jenkins katsoi minua mietteliään näköisenä. Tuntui siltä, että hän oli juuri saanut jonkin idean.

Miehet rupattelivat vielä jonkin aikaa, mutta sitten Jenkins alkoi tehdä lähtöä. Hän toivotti Pomolle hyvää matkaa Brasiliaan. Kun seisoiimme landgongilla, Jenkins kääntyi minun puoleeni ja sanoi:

”Tuli yhtäkkiä mieleeni, että sinähän sopisit hyvin karusellinkäyttäjäksi. Konemies ja gorilla yhdessä paketissa... olisit kuin tehty tivolihommiin!”

Minä ja Pomo vilkaisimme nopeasti toisiamme. Sitten Pomo sanoi:

”Me otamme kyllä vastaan kaikki työt, jotka vain saamme. Kun kerran säästämme rahaa paatin kunnostusta varten.”

Minä nyökkäsin. En takuulla kieltäytyisi koneenkäyttäjän työstä tivolissa.

”Hieno juttu”, Jenkins sanoi. ”En toki voi luvata mitään. Juuri tällä hetkellä meillä ei ole tarjota sinulle töitä. Tivoli-työntekijät ovat kuitenkin aika rauhatonta porukkaa. He tulevat ja menevät miten lystäävät. Kyllä siellä kohta jokin paikka vapautuu. Yritän edistää asiaa jotenkin. Lupaen sen!”

Ja niin sanoimme näkemiin Harvey Jenkinsille. Minä ja Pomo jäimme vielä tarkistamaan aluksen kiinnitysköysiä yötä vasten, kun Jenkins käveli laituria pitkin pois päin Kukko olallaan.

Katsoin mielteliäästi heidän menoaan. Jenkins oli vaikuttanut ihan kunnon kaverilta. Jotakin outoa hänessä kuitenkin oli. En vain oikein päässyt kiinni siihen, mitä.



Vasta puoli tuntia myöhemmin, kun olin jo kömpinyt riippumattoon ja puhaltanut yövalon sammuksiin, keksin, mikä vieraassamme oli tuntunut niin kummalliselta:

Hän ei ollut näyttänyt vähääkään yllättyneeltä nähdessään minut.

Ihmisten uteliaisuus herää aina, kun he tapaavat minut ensimmäisen kerran. He alkavat heti kysellä. Eivät tietenkään minulta vaan Pomolta. Ja hän saa aina selittää, että vaikka olenkin gorilla, ymmärrän ihmisten puhetta ja olen työssäni yhtä pätevä kuin kuka tahansa konemies merillä.

Harvey Jenkins ei kuitenkaan ollut esittänyt Pomolle ainutakaan minua koskevaa kysymystä. Miksi ei?

Ehkä vastaus oli ihan yksinkertainen, ajattelin. Jenkins oli varmaan nähnyt niin paljon maailmaa, ettei häntä hämmästyttänyt enää mikään.



"Pyysitte minua kirjoittamaan kaiken, mitä tiedän miehestä, jota kutsuttiin Shetland Jackiksi. Se onnistuu kyllä. Kerron Teille hänen rankasta elämästään. Ja saatte kuulla myös kammottavan totuuden hänen salaperäisestä katoamisestaan.

Shetland Jackin tarina ei kuitenkaan päättynyt siihen, kun hänen aluksensa löytyi hylättynä Glasgow'n satamasta. Ja nyt Jackin kohtalosta on tullut osa minun kohtaloani. Minun on pakko kirjoittaa myös siitä, vaikka se tuntuukin vaikealta. Välillä haluaisin vain unohtaa pitkän talven Oswald Streetin talossa ja kaiken sen pahan, mitä siellä tapahtui.

Ystävänne
Sally Jones"

Hudson Queenin ruusu on itsenäinen jatko-osa lukijoiden rakastamalle ja palkitulle Merten gorillalle.

ISBN 978-951-0-46903-3
www.wsoy.fi
N84.2

